

استعاره‌های مفهومی و فضاهاى قرآن

علیرضا قائمى نیا

www.ketab.ir

استعاره‌های مفهومی و فضاهای قرآن

علیرضا قائمی نیا

عضو هیئت علمی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ پنجم: ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

طراح جلد: سید ایمان نوری نجفی

چاپ و صحافی: آرزوی دیدار

سرشناسه: قائمی نیا، علیرضا، ۱۳۴۳.

عنوان و نام پدیدآور: استعاره‌های مفهومی و فضاهای قرآن / علیرضا قائمی نیا.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۴۰۳.

مشخصات ظاهری: ۵۶۰ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۸-۳۸۸-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابنامه، یادداشت: نمایه.

موضوع: قرآن -- استعاره.

موضوع: Qur'an -- Metaphor.

موضوع: قرآن -- بررسی و شناخت.

موضوع: Qur'an -- Surveys.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۶ ۵الف۲/۲ BP ۸۲

رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۷۲۲۰۷۶

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است.

دفتر مرکزی: تهران، خیابان شهیدبهنشی، تقاطع بزرگراه

شهید مدرس، پلاک ۵۶، تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

فروشگاه کتاب اندیشه: تهران: خیابان انقلاب، روبروی

درب اصلی دانشگاه تهران، پلاک ۱۳۴۸، تلفن: ۶۶۱۷۵۶۷

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

۱۵	پیشگفتار
۱۹	مقدمه
۴۳	فصل اول: مبانی نظری (۱): استعاره مفهومی و اندیشه بشری
۴۵	مقدمه
۴۸	۱. تحلیل شناختی
۵۱	۱-۱. مثال «استدلال جنگ است»
۵۴	۱-۲. این مرد شیر است
۵۹	۲. نظریه سنتی درباره استعاره
۶۱	۲-۱. نقد رکن اول
۶۲	۲-۲. نقد رکن دوم
۶۲	۲-۳. نقد رکن سوم
۶۳	۲-۴. نقد رکن چهارم
۶۳	۲-۵. نقد رکن پنجم
۶۵	۲-۶. بررسی شواهد
۶۷	۳. ویژگی‌های مفاهیم استعاری
۶۷	۳-۱. نظام‌مندی
۶۸	۳-۲. برجسته‌سازی و پنهان‌سازی
۶۸	۳-۳. انسجام

۷۰	۴. اقسام استعاره‌های مفهومی
۷۰	۴-۱. استعاره ساختاری
۷۱	۴-۲. استعاره جهت‌یابانه (جهتی)
۷۴	۴-۳. استعاره وجودی
۷۶	۵. استعاره‌های اولیه
۷۹	۶. استعاره‌های مرکب
۸۱	۷. کنایه
۸۲	۸. زندگی به عنوان یک سفر
۸۴	۹. ادعاهای اصلی
۸۵	۱۰. ویژگی‌های نظریه
۸۸	۱۱. اصول نظریه شناختی
۹۲	۱۲. کاربردهای نظریه
۹۶	۱۳. خلاصه و مرور
۹۹	فصل دوم: مبانی نظری (۲): فضا‌های تلفیقی
۱۰۱	مقدمه
۱۰۳	۱. تاریخچه
۱۰۴	۲. مفهوم فضای ذهنی
۱۰۷	۳. تلفیق شناختی
۱۰۸	۳-۱. مناظره با کانت
۱۱۹	۴. ادعاهای اصلی
۱۲۱	۵. داستان‌سرایی و ذهن ادبی
۱۲۳	۶. تلفیق در استعاره‌ها
۱۲۵	۷. مقایسه با استعاره مفهومی
۱۲۹	۸. برخی مثال‌ها
۱۳۴	۹. خلاصه و مرور
۱۳۹	فصل سوم: انتقال در فضا‌های قرآنی
۱۴۱	مقدمه
۱۴۲	۱. تنوع فضاها در قرآن

۱۴۳	۲. تنوع فضاها در یک آیه.....
۱۴۶	۲-۱. ارتباط تنوع فضاها.....
۱۴۷	۳. تقسیم انتقال فضاها.....
۱۴۸	۳-۱. تشبیه.....
۱۴۹	۳-۲. ارائه مثل.....
۱۵۱	۳-۲-۱. مثل بهشت و انفاق.....
۱۵۲	۳-۲-۲. دانه و صدقه.....
۱۵۳	۳-۳. انتقال بدون ابزارهای ادبی.....
۱۵۵	۴. مدّ ظلّ.....
۱۶۰	۵. خلاصه و مرور.....
۱۶۳	فصل چهارم: تجربه زندگی و استعاره‌های قرآن
۱۶۵	مقدمه.....
۱۶۶	۱. استعاری بودن زبان قرآن.....
۱۷۰	۲. مقایسه با دیدگاه علامه طباطبائی.....
۱۷۷	۳. استعاره باران - سیل.....
۱۷۹	۴. استعاره‌های قرآن درباره زندگی.....
۱۸۰	۴-۱. حیات دنیا - باران.....
۱۸۳	۴-۲. زندگی دنیا بازی است.....
۱۸۵	۴-۳. زندگی یک کالا است.....
۱۸۷	۴-۴. استعاره «زندگی یک سفر است».....
۱۹۱	۴-۵. زندگی یک تجارت است.....
۱۹۲	۵. استعاره نور و ظلمت.....
۱۹۹	۶. کوری و هدایت.....
۱۹۹	۷. اطاعت اختیاری.....
۲۰۲	۸. خلاصه و مرور.....
۲۰۷	فصل پنجم: زبان مادی و حقایق دینی
۲۰۹	مقدمه.....
۲۱۰	۱. مادیت زبان.....

- ۲۱۶ ۱-۱. دو تقریر از مادیت زبان
- ۲۱۷ ۱-۱-۱. بدن‌مندی زبان
- ۲۲۳ ۱-۱-۲. طرح‌واره‌های تصویری
- ۲۲۸ ۲. گسترش زبان مادی
- ۲۳۱ ۲-۱. مفاهیم استعاری
- ۲۳۳ ۲-۱-۱. نقد نظریه انتزاع
- ۲۳۶ ۲-۱-۲. نقد نظریه هم‌نامی
- ۲۳۶ ۲-۱-۲-۱. نقد هم‌نامی قوی
- ۲۳۷ ۲-۱-۲-۲. نقد هم‌نامی ضعیف
- ۲۳۹ ۳. زبان مادی آیات
- ۲۴۰ ۳-۱. مفردات قرآن
- ۲۴۳ ۳-۲. روابط بدنی
- ۲۴۶ ۳-۳. روابط مکانی-زمانی
- ۲۴۷ ۴. استعمال افعال مادی در خدا
- ۲۴۹ ۴-۱. دیدگاه مختار
- ۲۵۲ ۴-۲. بررسی دیدگاه‌های سنتی
- ۲۵۲ ۴-۲-۱. نظریه روح معنا
- ۲۵۸ ۴-۲-۲. اخذ غایات و ترک میادی
- ۲۶۰ ۵. خلاصه و مرور
- ۲۶۳ فصل ششم: نظام‌مندی استعاره‌های قرآن
- ۲۶۵ مقدمه
- ۲۶۷ ۱. نظام‌مندی استعاره‌ها
- ۲۶۷ ۱-۱. به‌هم‌پیوستگی تجارب بشر
- ۲۶۸ ۱-۲. بازگشت استعاره به تجارب بی‌واسطه
- ۲۷۰ ۱-۳. سرشت جزئی ساختاردهی استعاری
- ۲۷۳ ۱-۴. ساختاردهی منسجم تجربه
- ۲۷۶ ۲. نظام استعاره‌های قرآنی
- ۲۷۷ ۲-۱. بازگشت استعاره‌های قرآنی به تجارب مادی و بدنی

۲۷۷.....	۱-۱-۲. دست (ید).....
۲۷۹.....	۱-۲-۲. چشم (عین).....
۲۸۰.....	۲-۲. به هم پیوستگی تجارب.....
۲۸۱.....	۲-۳. ساختاردهی جزئی استعاره‌های قرآنی.....
۲۸۵.....	۲-۴. ساختاردهی منسجم به تجارب.....
۲۹۰.....	۲-۵. دلایل قرآنی.....
۲۹۲.....	۳. خلاصه و مرور.....
۲۹۷.....	فصل هفتم: شخصیت بخشی در قرآن
۲۹۹.....	مقدمه.....
۳۰۱.....	۱. اقسام استعاره وجودی.....
۳۰۳.....	۱-۱. نگاه ارگانیکی به عالم.....
۳۰۷.....	۲. مثال‌ها.....
۳۰۷.....	۲-۱. تسیح موجودات.....
۳۱۴.....	۲-۲. امر به آسمان و زمین.....
۳۱۷.....	۲-۳. شب و صبح.....
۳۱۸.....	۲-۴. سکوت غضب.....
۳۲۱.....	۳. خلاصه و مرور.....
۳۲۵.....	فصل هشتم: تلفیق فضاها و استعاره‌ها در افعال الهی
۳۲۷.....	مقدمه.....
۳۲۸.....	۱. تلفیق صریح و ضمنی.....
۳۳۰.....	۱-۱. استوا بر عرش.....
۳۳۵.....	۱-۲. قَدْر و قَدْر.....
۳۴۳.....	۱-۳. قضا.....
۳۴۶.....	۱-۴. لوح و قلم.....
۳۵۱.....	۱-۵. کلام خدا.....
۳۶۲.....	۲. خلاصه و مرور.....
۳۶۵.....	فصل نهم: استعاره‌ها و تلفیق‌های مفهومی در رابطه علیت
۳۶۷.....	مقدمه.....

۳۶۸ ساختار دوگانه علیّت
۳۷۲ ۱-۱. توسعه استعاره علیّت
۳۷۵ ۲. علیّت در قرآن
۳۷۷ ۲-۱. آفرینش آسمان و زمین
۳۸۸ ۲-۲. خلق و امر
۳۹۱ ۳. خلاصه و مرور
۳۹۵ فصل دهم: استعاره‌ها و تلفیق‌های مفهومی در زمان و مکان
۳۹۷ مقدمه
۳۹۸ ۱. تلفیق و روابط زمانی
۳۹۹ ۲. مکان
۴۰۰ ۳. تقدم مکان بر زمان
۴۰۳ ۴. از بیست رو به بیست
۴۰۴ ۵. روابط مکانی و خدا
۴۱۰ ۶. استعاره‌های جهتی
۴۱۶ ۷. زمان
۴۱۷ ۷-۱. استعاره‌های مفهومی زمان
۴۲۰ ۷-۱-۱. زمان تدبیر امر
۴۲۳ ۷-۱-۲. استعاره در زمان افعال
۴۲۳ ۷-۱-۳. یوم
۴۲۵ ۸. مدل‌های شناختی زمان
۴۲۶ ۸-۱. یک. مدل زمان متحرک
۴۲۹ ۸-۲. دو. مدل ناظر متحرک
۴۳۰ ۸-۳. سه. مدل توالی زمانی
۴۳۳ ۹. خلاصه و مرور
۴۳۷ فصل یازدهم: زنجیره بزرگ هستی در قرآن
۴۳۹ مقدمه
۴۴۰ ۱. استعاره مرتبه عام
۴۴۵ ۱-۱. زنجیره پایه هستی

۴۴۶	۱-۲. زنجیره گسترش یافته
۴۴۶	۲. استعاره زنجیره بزرگ
۴۴۹	۳. مثال هایی از قرآن
۴۴۹	۳-۱. انفاق و سنابل
۴۵۰	۳-۲. تأویل خواب و زنجیره هستی
۴۵۱	۴. استعاره های جامعه و کیهان
۴۵۴	۵. مثال ها
۴۵۵	۵-۱. ترکیب و تکذیب
۴۵۹	۶. خلاصه و مرور
۴۶۳	فصل دوازدهم: فضاهای وجودی و متافیزیکی در قرآن
۴۶۵	مقدمه
۴۶۶	۱. فضای وجودی و متافیزیکی
۴۷۰	۱-۱. سه نوع رابطه
۴۷۱	۲. ذکر
۴۷۳	۳. توحید حقی
۴۸۲	۴. توحید توجهی و توجه وجهی
۴۹۳	۵. توحید ولاتی
۴۹۵	۶. قلب و روابط وجودی
۵۰۰	۷. نور و ظلمات
۵۰۱	۸. وقار خدا
۵۰۹	۹. ساختار وجودی سوره ها
۵۱۱	۱۰. توحید وجودی و متافیزیکی
۵۱۲	۱۱. خلاصه و مرور
۵۱۷	کتابنامه
۵۱۷	۱. فارسی
۵۱۸	۲. عربی
۵۲۰	۳. لاتین

۵۲۷ نمایه آیات
۵۳۵ فهرست اشعار
۵۳۷ نمایه
۵۴۳ نمایه موضوعی

www.ketab.ir